

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิริณี ทะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๖๔

วันที่ ๒ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ศาลจังหวัดกาญจนบุรี ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ศาลจังหวัดกาญจนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง อ้างว่าการไม่พิมพ์ลายนิ้วมือตามคำสั่งพนักงานสอบสวนไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ เนื่องจากเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคล トラบไตที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดย่อมถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิดังกล่าวได้รับความคุ้มครองไม่อาจถือเป็นความผิดทางอาญาในฐานที่ไม่ยอมพิมพ์ลายนิ้วมือ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๒ กล่าวถึงมาตรา ๓๖๘ วรรคหนึ่ง ว่า ลายมือหรือลายเท้าตามคำสั่งของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคล เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิดในคดีอาญา แต่การพิมพ์ลายนิ้วมือเป็นสิทธิพื้นฐานเฉพาะตัวของบุคคลไม่ต่างไปจากการลงลายมือชื่อ แม้จะเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว トラบไตที่ยังไม่มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำผิดย่อมถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครอง

เห็นว่า แม้บุคคลจะมีสิทธิส่วนบุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง แต่รัฐมีความจำเป็นที่ต้องทราบข้อมูลของบุคคลเพื่อประโยชน์ในการปกครองให้เกิดความสงบสุข การใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ได้ข้อมูล

ส่วนบุคคลต้องได้สัดส่วนความพอเหมาะพอควร ไม่มากเกินไปจนกระทบถึงสิทธิส่วนบุคคลของประชาชน หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางมิชอบ และต้องไม่น้อยเกินไปจนไม่อาจควบคุมความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ต้องควบคุมไม่ให้บุคคลใดใช้สิทธิโดยไม่มีขอบเขตจนไปกระทบหรือละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

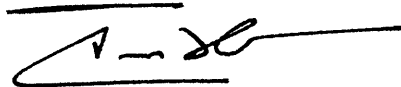
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ เป็นบทบัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้บุคคลกระทำการใดตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยวรรคหนึ่งเป็นคำสั่งให้ปฏิบัติทั่วไปตามอำนาจที่มีในกฎหมาย หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนวรรคสองเป็นคำสั่งให้ช่วยกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำสั่งของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๓๖๘ วรรคหนึ่ง เป็นคำสั่งเรื่องทั่ว ๆ ไป รวมถึงคำสั่งให้พิมพ์ลายนิ้วมือในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญา การให้พิมพ์ลายนิ้วมือในกระบวนการสอบสวนเป็นการกระทำเพื่อตรวจสอบข้อมูลบุคคลเพื่อยืนยันตัวตนของผู้ถูกกล่าวหา การรวบรวมและเก็บข้อมูลมิใช่เพื่อประโยชน์ของรัฐเท่านั้น แต่เป็นประโยชน์ในการยืนยันตัวบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาด้วย การสั่งให้พิมพ์ลายนิ้วมือจึงเป็นเพียงกระบวนการรวบรวมและเก็บข้อมูล ไม่เป็นการปรับปรัดตนเอง ไม่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์การทำความผิดซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่อไป รัฐย่อมมีอำนาจที่จะรวบรวมและเก็บข้อมูลของบุคคลได้ภายในขอบเขตความจำเป็น เมื่อพิเคราะห์ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นความผิดลหุโทษแล้ว ย่อมไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และเมื่อเจ้าพนักงานมีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งได้โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งแล้ว แม้จะกระทบถึงสิทธิในร่างกายของบุคคล ย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งด้วย

ประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๒ ซึ่งอ้างถึงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ แต่มิได้วินิจฉัยว่า การพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือ หรือลายเท้าตามคำสั่งของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคล ในทางตรงข้าม คำวินิจฉัยกลับรับรองว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

วรรคหนึ่ง เป็นมาตรการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร อัตราโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นความผิดลหุโทษ ที่เหมาะสมแก่การกระทำฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ